

ВІДГУК

Опонента на дисертацію

Болгара Олега Васильовича

**на тему: «Інститут реєстрації в діяльності органів
публічної адміністрації України: теорія та практика правозастосування»,
подану на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук зі
спеціальності 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове
право; інформаційне право**

Ступінь актуальності обраної теми.

Актуальність теми дисертаційного дослідження Болгара Олега Васильовича «Інститут реєстрації в діяльності органів публічної адміністрації в Україні: адміністративно-правовий аспект» не викликає сумнівів і зумовлена комплексом теоретичних, правових та прикладних чинників. Інститут державної реєстрації посідає одне з ключових місць у системі адміністративного права та механізмах публічного управління, адже саме через реєстраційні процедури реалізується значна частина юридично значущих відносин між державою та фізичними чи юридичними особами. Це, своєю чергою, безпосередньо впливає на реалізацію принципів законності, правової визначеності, стабільності та ефективності функціонування публічної влади.

У контексті трансформаційних процесів, що тривають в українському суспільстві, та переосмислення ролі держави у забезпеченні прав і свобод людини і громадянина, питання ефективності публічної адміністрації, її відкритості, прозорості та підзвітності набувають особливого значення. Відтак, інститут реєстрації виступає не лише засобом технічної фіксації юридичних фактів, а й одним із базових інструментів правового

упорядкування адміністративних процедур, що забезпечують реалізацію публічного інтересу.

У межах адміністративно-правового регулювання інститут реєстрації виконує функції офіційного підтвердження юридичних фактів, подій, станів і прав, що мають важливе значення для суб'єктів правовідносин. Проте вітчизняна практика функціонування реєстраційної сфери виявляє низку системних проблем, серед яких: фрагментарність правового регулювання, дублювання функцій, розбалансованість компетенцій між органами публічної адміністрації, недостатній рівень міжвідомчої координації, відсутність чіткої методології та концептуальної визначеності щодо правової природи реєстраційної діяльності.

Поширеність численних державних реєстрів та нерівномірність їх адміністрування різними органами публічної адміністрації створює суттєві ускладнення як для правозастосовної практики, так і для реалізації права громадян на доступ до публічної інформації. Така ситуація свідчить про відсутність єдиної доктринальної концепції реєстраційної діяльності в українському праві, що актуалізує необхідність її системного наукового осмислення як міждисциплінарного феномену, інтегрованого в адміністративне право.

Водночас, у сучасній українській науці адміністративного права відсутні цілісні дослідження, які б комплексно охоплювали інституційну, функціональну, процесуальну та аксіологічну природу інституту державної реєстрації. Переважна більшість наявних наукових праць зосереджена на вузько спеціалізованих видах реєстрації (зокрема, актів цивільного стану, речових прав, суб'єктів підприємництва тощо), залишаючи поза увагою загальнотеоретичні проблеми, взаємозв'язок публічного і приватного інтересу, принципи адміністративного регулювання, а також механізми правозастосування та захисту прав у цій сфері. У цьому аспекті тема дослідження є не лише актуальною, а й перспективною щодо формування сучасної доктрини публічного адміністрування.

Додатковим чинником актуальності є орієнтація України на євроінтеграційний вектор. У правовій системі держав – членів Європейського Союзу інститут реєстрації розглядається як важливий інструмент забезпечення принципу верховенства права, боротьби з корупцією та тіньовою економікою, гарантування прозорості діяльності органів влади. На цьому тлі українське адміністративне право ще не в повній мірі реалізувало потенціал реєстраційної діяльності в контексті забезпечення ефективного врядування.

Окремо слід підкреслити необхідність оновлення нормативно-правової бази у сфері державної реєстрації. Значна частина законодавчих актів має фрагментарний і реактивний характер, що створює труднощі у практичній реалізації реєстраційних процедур, породжує правову невизначеність, провокує адміністративні спори й ускладнює діяльність органів публічної адміністрації.

Таким чином, актуальність обраної теми дисертаційного дослідження зумовлена: необхідністю доктринального осмислення інституту реєстрації як елемента адміністративного права; існуванням серйозних прогалин у чинному законодавстві та правозастосовній практиці; потребою у формуванні уніфікованих адміністративно-правових підходів до регламентації реєстраційних процедур; важливістю гармонізації національного законодавства з європейськими стандартами публічного адміністрування; суспільним запитом на підвищення прозорості, відповідальності та ефективності діяльності органів публічної влади.

Узагальнюючи, слід зазначити, що дисертація Болгара О. В. відповідає актуальним завданням розвитку правової науки, потребам реформування адміністративного законодавства та вдосконалення інститутів публічного управління в Україні. Обране дослідження є своєчасним та суспільно значущим внеском у становлення цілісної доктрини державної реєстрації як адміністративно-правового інституту, здатного забезпечити юридичну

визначеність, реалізацію публічного інтересу та ефективність правової держави.

Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Наукова обґрунтованість результатів проведених здобувачем досліджень забезпечується різноманітністю опрацьованої джерельної бази, емпіричною базою, веденням коректної полеміки, використанням вдало підібраних методів пізнання, логікою викладення матеріалу, яка дозволила автору виконати поставлені завдання.

Структура дисертації ґрунтується на комплексному підході щодо дослідження питань кримінальних правопорушень проти представників влади.

Робота складається з анотації, вступу, п'яти розділів, що об'єднують підрозділ, висновків, списку використаних джерел (525 найменувань) і додатки. Повний обсяг дисертації становить 590 сторінок, з них обсяг основного тексту – 499 сторінок.

При написанні роботи здобувач опрацював *достатній масив джерел*. Особливо імponує використання джерел іноземною мовою, що дало змогу ґрунтовно вивчити зарубіжний досвід з досліджуваної проблематики.

Наукові положення, висновки і рекомендації, сформульовані дисертантом, у своїй більшості є *переконливими*, що зумовлено глибоким теоретико-методологічним опрацюванням проблематики, застосуванням сучасних наукових підходів та широким використанням міжгалузевих і порівняльно-правових інструментів. Дисертант обґрунтовано виділяє інститут реєстрації як окрему адміністративно-правову конструкцію, що має складну внутрішню структуру та виконує не лише функцію фіксації юридичних фактів, а й важливу соціальну, правову та управлінську роль. Положення про багаторівневу природу реєстраційної діяльності органів публічної адміністрації, її функціональну композицію, взаємозв'язок із принципами

публічного адміністрування, а також концепція державного стратегування у сфері реєстрації є теоретично аргументованими та практично релевантними.

У роботі використано сучасні наукові дослідження з проблематики інституту реєстрації в діяльності органів публічної адміністрації таких науковців як: А. Апаров, Н. Армаш, І. Артеменко, Е. Афонін, О. Бандурка, Я. Барц, Р. Батіг, І. Бахновська, В. Бевзенко, Д. Беззубов, Н. Берlach, О. Берназюк, О. Белікова, Ю. Битяк, В. Біла, Т. Білоконь, Л. Богачова, К. Богомоллова, П. Богуцький, І. Бойко, С. Бондаренко, С. Братель, О. Буханевич, В. Васильєв, І. Венедиктова, С. Вітвіцький, М. Віхляєв, К. Владовська, П. Вовк, Р. Гаврік, В. Галунько, О. Гамалій, А. Гасанова, Н. Гладка, В. Городовенко, Ю. Гридасов, О. Гриценко, Б. Гудз, В. Гурковський, С. Дембіцька, Е. Демський, О. Джафарова, О. Дніпров, В. Дубовик, Л. Дудник, Я. Журавель, Й. Завадський, О. Задихайло, О. Заяць, І. Ієрусалімова, М. Калантай, Т. Карабін, М. Карпа, О. Качура, М. Кобилянський, І. Ковбас, І. Коліушко, Т. Коломоєць, О. Колотілов, В. Колпаков, А. Комзюк, П. Комірчий, М. Корнієнко, С. Кудінов, С. Кузніченко, О. Кузьменко, Р. Куйбіда, Є. Лазнюк, Ю. Лозинський, О. Луніна, Д. Лученко, О. Лялюк, В. Малиновський, Є. Матросова, Т. Мацелик, О. Миколенко, О. Минюк, О. Михальський, В. Нагребельний, О. Остапенко, Н. Павлюк, Ю. Педько, Н. Писаренко, А. Пухтецька, Я. Романюк, Я. Сідей, В. Спасенко, Є. Стрельцов, Я. Тамаря, О. Шайтуро, А. Школик, О. Юхно, Д. Ягунов, Х. Ярмакі, І. Ярошенко.

Для розв'язання поставлених завдань та перевірки висунутих гіпотез у роботі використано комплекс загальнонаукових і спеціально-наукових *методів*: діалектичний, історично-правовий, порівняльно-правовий, метод системного аналізу, формально-логічний, статистичного і документального аналізу, спостереження, аналізу, документації, узагальнюючий, метод категоріально-термінологічного аналізу, логічного аналізу, синтезу, дедукції, індукції, аналогії.

Нормативну основу дисертаційного дослідження склали міжнародно-правові документи і національні нормативно-правові акти, пов'язані із забезпеченням діяльності органів публічної адміністрації у сфері державної реєстрації, системою права України, крізь призму дослідження правових приписів якої підтверджувалась універсальність теоретико-правової концепції інституту реєстрації в діяльності органів публічної адміністрації України. Зокрема, нормативну основу дисертаційного дослідження являє собою Конституція України, Кодекс адміністративного судочинства України, Кодекс України про адміністративні правопорушення, Закон України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань», Закон України «Про адміністративну процедуру», Закон України «Про адміністративні послуги», Закон України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень», Закон України «Про надання публічних (електронних публічних) послуг щодо декларування та реєстрації місця проживання в Україні», положення Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, рекомендації та резолюції Комітету Міністрів Ради Європи, рішення Європейського суду з прав людини тощо.

Емпіричну основу роботи склали результати профільних (за темою дисертації) соціологічних і статистичних досліджень, рішення Верховного Суду України, правові акти України та розвинених країн світу, що стосуються механізмів державної реєстрації та адміністративно-правового забезпечення інституту реєстрації в діяльності органів публічної адміністрації України.

Теоретичні та практичні здобутки дисертації знайшли своє втілення:

– у *правотворчій діяльності* – під час вдосконалення законодавства та підвищення ефективності законодавчої практики стосовно застосування інституту реєстрації в діяльності органів публічної адміністрації України;

– у *науково-дослідній діяльності* – під час вдосконалення та подальшого розвитку загальнотеоретичних уявлень про категорії «державна реєстрація»,

«інститут реєстрації», «органи публічної адміністрації», «реєстраційна діяльність», «запобігання правопорушень у сфері державної реєстрації», «адміністративно-правові спори у сфері державної реєстрації» в адміністративному праві та галузевих науках;

– у *правозастосовній діяльності* – під час підвищення ефективності правозастосовної діяльності органів публічної адміністрації у сфері державної реєстрації;

– у *навчальному процесі* – під час викладання та вивчення курсів «Адміністративне право», «Актуальні проблеми адміністративного права», «Адміністративний процес» та інших спеціальних курсів, які відображають адміністративно-правову проблематику інституту реєстрації в діяльності органів публічної адміністрації, а також під час підготовки відповідних посібників, підручників, науково-практичних коментарів тощо.

Особистий внесок здобувача. Викладені в дисертації висновки й положення, що становлять її новизну, розроблені автором особисто. З метою обґрунтування окремих положень дослідження використано праці інших учених, на які зроблено посилання. Особистий внесок у публікації, виконані у співавторстві: у статті «Implementation of the state policy registration of property rights using benchmarking methods» автором, зокрема, визначено правові питання ефективності адміністративно-правового механізму державної реєстрації; у статті «State registration in the mechanism of administrative and legal regulation» автором обґрунтовано економіко-правовий вплив процедур державної реєстрації органів публічної адміністрації; у статті «State Registration of the Royal Privileges of Lishnia Monastery in Peremyśl Town Acts (The Second Half of The 17th – First Half of the 18th Century)» автором досліджено генезу поняття «державна реєстрація» в діяльності державних органів у відповідному історичному періоді.

Оформлення дисертації. За результатами вивчення дисертації та наукових публікацій Болгара Олега Васильовича, зарахованих за темою дисертації, можна стверджувати, що наукова праця оформлена відповідно до

нормативних вимог, передбачених для такого виду робіт, написана державною мовою з дотриманням наукового стилю. Положення, висновки та пропозиції, що містяться у науковій праці, в цілому характеризуються аргументованістю і послідовністю. Висновки дисертанта мають чітку логіку, спираються на аналіз чинного законодавства, судової практики, зарубіжного досвіду й доктринальних джерел, що додає їм глибини та обґрунтованості.

Новизна та загальнонаціональне або світове значення наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у докторській дисертації.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що дисертація Болгара О. В. є комплексним науковим дослідженням сучасних проблем інституту реєстрації в діяльності органів публічної адміністрації України. На підставі аналізу емпіричних даних, досягнень теорії та правозастосовної практики, досвіду інших країн аргументовано низку нових концептуальних положень, висновків і пропозицій щодо розв'язання цих проблем шляхом оптимізації, уніфікації та інших способів удосконалення відповідних положень адміністративного законодавства, а також покращення правозастосовної практики, зокрема:

Уперше в адміністративно-правовій науці інститут реєстрації розглянуто як цілісну багаторівневу конструкцію, що включає функціональний, процедурний, суб'єктний і аксіологічний компоненти, що дозволяє переосмислити його місце в системі публічного адміністрування.

Сформовано наукову концепцію реєстрації як механізму реалізації публічного інтересу, що дозволяє забезпечити баланс між інтересами держави та правами особи, а також використовувати реєстраційні процедури як інструмент правової довіри.

Обґрунтовано доцільність визнання інституту реєстрації як складової системи адміністративних послуг, що відповідає сучасним європейським тенденціям

сервісної моделі публічного управління та сприяє підвищенню відкритості та підзвітності органів влади.

Розроблено авторську класифікацію видів державної реєстрації з урахуванням функціонального навантаження, об'єктного складу та рівня реалізації публічного інтересу, що має практичне значення для вдосконалення нормативної бази.

Запропоновано нову модель адміністративно-правового механізму запобігання правопорушенням у сфері реєстраційної діяльності, яка поєднує профілактичні, контрольно-наглядові та інформаційні засоби впливу, що особливо актуально в умовах воєнного стану та післявоєнної відбудови.

Систематизовано функції органів публічної адміністрації у сфері реєстраційної діяльності, що дозволяє чітко розмежувати повноваження різних суб'єктів, уникнути дублювання функцій і підвищити ефективність державного управління.

Розроблено концепцію державного стратегування у сфері реєстраційної діяльності, яка передбачає планування, моніторинг і прогнозування на основі єдиних стандартів та цифрових інструментів, що може бути імплементовано в державну політику.

Запропоновано напрями гармонізації українського законодавства про державну реєстрацію з європейським правом, зокрема шляхом уніфікації процедур, забезпечення прозорості реєстрів та підвищення рівня електронного врядування.

Виявлено перспективи імплементації зарубіжного досвіду, включаючи кращі практики ЄС та країн англосаксонської правової сім'ї щодо побудови відкритих, захищених і взаємопов'язаних реєстраційних систем.

Практичне значення дисертаційних положень підтверджується можливістю їх використання в законопроектній роботі, підготовці адміністративних регламентів та освітніх програмах, а також у діяльності органів публічної влади з удосконалення реєстраційних процедур.

Робота має вагомий науково-теоретичний внесок у розвиток доктрини адміністративного права, зокрема в осмислення інституту реєстрації як ключового елементу правової взаємодії між особою та державою. Водночас дисертація має значне практичне значення для вдосконалення правового регулювання публічної реєстраційної діяльності та організації роботи органів публічної адміністрації. Результати дослідження можуть бути використані у діяльності державних органів, зокрема Міністерства юстиції України, Міністерства цифрової трансформації, органів місцевого самоврядування, ЦНАПів та інших суб'єктів, що здійснюють реєстраційні функції.

Дослідження становить цінність також для адміністративно-правових, управлінських і інформаційно-аналітичних досліджень, оскільки сприяє глибшому розумінню принципів, функцій і ризиків, пов'язаних із реалізацією державної реєстрації. Воно створює передумови для розробки ефективних моделей електронного врядування, запобігання зловживанням у сфері реєстрації, а також формування системи превентивного контролю у публічному адмініструванні.

Міжнародне значення дослідження полягає у глибокому аналізі зарубіжного досвіду реєстраційної діяльності, зокрема в країнах Європейського Союзу, а також у пропозиціях щодо імплементації найкращих практик у національну правову систему. Це сприяє гармонізації українського законодавства з європейськими стандартами, розвитку електронної реєстраційної інфраструктури та посиленню правової інтеграції України у сфері публічного управління.

Повнота викладу результатів у наукових публікаціях. Основні положення дисертації знайшли своє відображення в 32 наукових працях, а саме: у 3 статтях у виданнях, що індексуються в наукометричних базах Scopus і Web of Science, у 19 статтях, опублікованих у фахових наукових українських виданнях категорії «Б», а також у тезах 10 доповідей на міжнародних науково-практичних конференціях.

Відсутність або наявність академічного плагіату, фабрикації, фальсифікації.

Представлена дисертація є оригінальною науковою працею Болгара Олега Васильовича. В роботі не виявлено положень, які б порушували принципи академічної доброчесності. Не зафіксовано фактів академічного плагіату, фабрикації чи фальсифікації.

Дисертація становить самостійне дослідження, сформульовані в дисертації положення та висновки ґрунтуються на власних дослідженнях. Для аргументації окремих положень було використано праці інших науковців, на які зроблено відповідні посилання.

Зауваження та/або дискусійні питання щодо положень дисертації.

Щодо методологічного розмежування понять.

У дисертаційному дослідженні автор розглядає реєстрацію як адміністративно-правову категорію, яка поєднує в собі ознаки юридично значущої дії та адміністративної послуги. Водночас не завжди простежується чітке методологічне розмежування між зазначеними підходами, що створює ризик термінологічного змішування, особливо при аналізі реєстраційних процедур, які не мають характерних рис сервісної взаємодії, але водночас віднесені до категорії адміністративних послуг. З огляду на це, вбачається доцільним у подальших наукових розвідках здійснювати диференціацію між інституційними механізмами, у яких домінує публічно-примусовий елемент, та процедурами, що реалізуються виключно за ініціативою заявника в межах сервісного підходу.

Щодо недостатнього аналізу ролі квазіпублічних суб'єктів реєстраційної діяльності.

Попри приділену увагу суб'єктам публічного адміністрування, що здійснюють функції в сфері реєстрації, поза аналітичним фокусом залишилися

квазіпублічні інституції — зокрема державні підприємства, автономні агентства, а також державні реєстратори, які діють при центрах надання адміністративних послуг. В умовах децентралізації та адміністративної реформи в Україні така прогалина обмежує комплексність дослідження, оскільки ігнорує важливий пласт суб'єктів, наділених делегованими повноваженнями. Особливої актуальності це питання набуває у контексті забезпечення прозорості, підзвітності та ефективності механізмів державного управління.

Щодо особливості правового регулювання електронної реєстрації.

Попри слушні зауваги щодо цифровізації у сфері реєстраційної діяльності, у дисертації недостатньо розкрито особливості правового регулювання саме електронних форм реєстрації. Потребують більш глибокого осмислення правовий статус цифрових реєстрів, правові аспекти електронної ідентифікації, застосування електронного підпису, роль довірчих сервісів, а також правові виклики, пов'язані з кібербезпекою та захистом персональних даних. Інтеграція зазначених аспектів суттєво підвищила б прикладну значущість і сучасність наукової праці.

Щодо обмеженого компаративного аналізу правових систем країн пострадянського простору.

У порівняльно-правовій частині дослідження автор обґрунтовано звертається до досвіду держав — членів Європейського Союзу, що має беззаперечну цінність. Водночас доцільним видається також аналіз правових систем пострадянських держав (зокрема Азербайджану, Грузії, Казахстану, Молдови, Туркменістану, Узбекистану), які функціонують у подібних історико-правових умовах. Включення такого порівняльного матеріалу дозволило б виявити спільні риси й інституційні відмінності, характерні для країн перехідного типу, та сприяло б розробці адаптованих моделей правового реформування в Україні.

Щодо наявності розриву між проголошеними принципами та механізмами їх реалізації.

У роботі сформульовано низку принципів, що покликані забезпечити ефективне функціонування інституту реєстрації (законність, відкритість, публічність, рівність, технологічна нейтральність тощо). Однак не завжди прослідковується чіткий зв'язок між цими принципами та конкретними механізмами їх імплементації в адміністративно-правовій практиці. Наприклад, принцип відкритості передбачає не лише нормативне закріплення, але й практичну реалізацію через забезпечення доступу до реєстрів, наявність ефективних процедур оскарження та інші інструменти. Посилення кореляції між задекларованими принципами та їх практичним втіленням могло б суттєво підвищити конструктивність дослідження.

Щодо конфлікту між публічним і приватним інтересом у сфері реєстрації.

У дисертації обґрунтовано стверджується, що інститут реєстрації покликаний слугувати реалізації публічного інтересу. Водночас недостатньо глибоко проаналізовані ситуації потенційного конфлікту між публічними цілями та приватними правами та очікуваннями суб'єктів (наприклад, при відкритті реєстрів, наданні доступу до персональних даних, анулюванні реєстраційних записів). Розгляд таких конфліктогенних ситуацій є надзвичайно важливим для побудови збалансованої моделі правового регулювання та ефективного захисту прав усіх учасників реєстраційних правовідносин.

Щодо валідності соціологічного дослідження.

У поданому рефераті дисертації є згадки про використання соціологічних методів, але конкретне соціологічне дослідження, яке мало б результати, обсяг вибірки, методику анкетування або опитування, прямо не наведено. Зокрема, в розділі про методи дослідження (сторінка 8 автореферату) зазначено: "Вирішення інших завдань дослідження передбачало застосування соціологічних методів, зокрема, методу спостереження, аналізу документації, узагальнюючого методу". Однак, конкретні емпіричні дані (опитування, фокус-групи, інтерв'ю, масові або експертні соціологічні дослідження), їх обсяг, дизайн або результати в тексті не подано. Хотіло ся б

поставити питання - якою саме мірою методологія проведення соціологічного дослідження, на яке посиляється дисертант, забезпечує валідність отриманих результатів, зокрема в частині репрезентативності вибірки, відповідності сформульованих інструментів досліджуваній проблематиці та обґрунтованості інтерпретацій отриманих даних?

Загальний висновок

Сформульовані зауваження мають дискусійний характер, не знижують наукової цінності проведеного дослідження та не ставлять під сумнів його основні результати. Навпаки, вони підкреслюють складність, багатовимірність і актуальність обраної тематики та можуть слугувати підґрунтям для подальших наукових розвідок у відповідному напрямі.

Висновок про відповідність дисертації встановленим вимогам.

Дисертаційна робота Болгара Олега Васильовича на тему: «Інститут реєстрації в діяльності органів публічної адміністрації України: теорія та практика правозастосування», що подана на здобуття ступеня доктора юридичних наук, є актуальним, комплексним, цілісним, завершеним науковим дослідженням. Робота написана у науковому стилі, відзначається точністю, логічністю та аргументованістю викладу матеріалу. Результати дисертації належно апробовані та оприлюднені в наукових публікаціях і виступах на наукових конференціях. Зміст роботи відповідає вимогам Міністерства освіти і науки України.

Дисертація характеризується достатнім рівнем наукової новизни, обґрунтованістю та достовірністю отриманих результатів, має значну наукову та практичну цінність. Всі основні результати дослідження належним чином відображені в опублікованих наукових працях автора. Оформлення роботи відповідає вимогам Порядку присудження та позбавлення наукового ступеня доктора наук, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України

від 17 листопада 2021 р. № 1197, а її автор - Болгар Олег Васильович - заслуговує на присудженні наукового ступеня доктора юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 адміністративне право та процес; фінансове право; інформаційне право.

Офіційний опонент –

доктор юридичних наук, професор,

член-кореспондент Національної академії

правових наук України,

Заслужений діяч науки і техніки України,

провідний науковий співробітник

Науково-дослідного інституту

правового забезпечення інноваційного розвитку

Національної академії

правових наук України

Сергій КУЗНІЧЕНКО

Підпис

Сергій КУЗНІЧЕНКО

засвідчую:

помічник

з організаційно-кадрової роботи
Наталія ПРОЦЮК